

**Uchwała Nr XXI/173/09
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 25 lutego 2009 r.**

w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej na lata 2009 –2013

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz.1592 z póź. zm.) oraz art.112 ust.13 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Uchwała się „Program Aktywności Lokalnej na lata 2009 - 2013” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU
Sylwester Zbrzezny

Załącznik
do uchwały Nr XXI/173/09
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 25 lutego 2009 roku

Program Aktywności Lokalnej na lata 2009 – 2013

Mińsk Mazowiecki – luty 2009 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	3
II. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ.....	5
1. CELE SZCZEGÓŁOWE:	5
III. KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	5
IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:.....	6
V. MIEJSCE I ZAKRES PROGRAMU.....	6
VI. CZAS REALIZACJI.....	6
VII. ODBIORCY PROGRAMU:.....	6
VIII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU	6
IX. REALIZATORZY	8
X. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	8
XI. PRZEWIDZIANE EFEKTY.....	8
XII. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	9
XIII. MONITORING I EWALUACJA	9

I. Wprowadzenie

Program Aktywności Lokalnej wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców powiatu mińskiego, mające na celu wzmocnienie podmiotowości mieszkańców mińskiego, jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienia spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Program Aktywności Lokalnej jest odpowiedzią na cel, jaki został określony w Strategii Lizbońskiej dotyczący spójności społecznej i realizujący się w kształtowaniu nowego aktywnego państwa socjalnego. W tym wymiarze „konieczne staje się, więc inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowania na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa”.¹

Program Aktywności Lokalnej jest dokumentem inaugurującym proces programowych działań służących kształtowaniu warunków sprzyjających powstawaniu więzi społecznych na terenie powiatu – a szerzej – kapitału społecznego w myśl, iż „Podstawą społeczeństwa obywatelskiego są jego obywatele, świadomi swych praw i obowiązków, zaangażowani w działania na rzecz dobra wspólnego, zdolni do osobistej odpowiedzialności za los swój i los wspólnoty na wszystkich poziomach życia społecznego”.²

Program Aktywności Lokalnej jest też odpowiedzią na wyzwania stawiane w Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 2015, w której czytamy: „Jednym z elementów Strategii jest budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot przede wszystkim na poziomie lokalnym. Ważne jest wspieranie inicjatyw w zakresie lokalnego rozwoju /../. Istotnym celem rządu i samorządu terytorialnego powinno być umacnianie kapitału społecznego oraz wspieranie społeczeństwa obywatelskiego – możliwości artykulacji interesów i potrzeb obywateli oraz działania na rzecz ich realizacji m.in. poprzez społeczną samoorganizację. Potrzebne będzie kształtowanie infrastruktury obywatelskiej takiej, jak np. centra wolontariatu, dostęp do bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego i informacji oraz miejsca, gdzie inkubować się mogą inicjatywy obywatelskie. System ładu publicznego i bezpieczeństwa będzie oparty o współpracę władz centralnych z samorządem terytorialnym oraz wspólnotami lokalnymi.”

Program Aktywności Lokalnej stanowi uzupełnienie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2016.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje wynikają i są kompatybilnymi z następującymi dokumentami:

USTAWĄ Z DNIA 12 MARCA 2004 R. O POMOCY SPOŁECZNEJ

Która stanowi: „Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem” (art.3 pkt.2).

¹ Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007 – 2013, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

² ibidem.

NARODOWĄ STRATEGIĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ DLA POLSKI

Celem założonym w powyższej strategii jest: „wspieranie integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie” (str.10). Cel ten ma być osiągnięty przez: „zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw społecznemu wykluczeniu” (str. 11). „Promowanie i motywowanie do działania przez same osoby zagrożone wykluczeniem lub wykluczone. Promowanie i motywowanie do pracy społecznej na rzecz integracji swego środowiska, pomocy osobom zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz samopomocy” (str. 64).

STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013, MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

W której czytamy: „Celami Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli” (str. 21).

Cele te będą realizowane poprzez: „kształtowanie świadomości obywatelskiej; promocję działań prospołecznych (wolontariatu, filantropii); wspieranie inicjatyw lokalnych, jako formy skutecznego rozwiązywania problemów lokalnych; aktywizację wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym; wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych” (str. 38-39).

STRATEGIĄ WSPIERANIA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO NA LATA 2007 – 2013, MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

W której mowa, że: „Na podstawie Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego prowadzona będzie polityka rozwoju w zakresie rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego” (str. 7). Realizowana ona będzie poprzez: „wspieranie inicjatyw lokalnych jako formy skutecznego rozwiązywania problemów lokalnych, aktywizacja wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym; wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych; wspieranie rozwoju lokalnych inicjatyw w zakresie tworzenia ośrodków aktywizacji społeczno-kulturalnej; wspieranie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie konkretnych problemów społecznych; wspieraniu inicjatywy sprzyjających wzmocnieniu więzi społecznych i lokalnej solidarności społecznej” (str. 29-34).

PROGRAMEM OPERACYJNYM KAPITAŁ LUDZKI NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007 – 2013

W którym mowa o rozwijaniu i wdrażaniu „w instytucjach pomocy społecznej instrumentów i narzędzi aktywnej integracji (np. kontrakty socjalne, **programy aktywności lokalnej**, instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych), skierowanych do osób doświadczających wykluczenia społecznego” (str. 156).

STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

W której ujęto, jako jeden z celów: „Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu”. Dalej czytamy: „Rozwój kreatywnego i obywatelskiego społeczeństwa będzie ważną determinantą rozwoju województwa. Przyczyni się do wzrostu jego konkurencyjności i aktywności obywatelskiej jego mieszkańców /.../

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:

- inicjowanie i wspieranie działań służących kształtowaniu postaw obywatelskich;
- wspieranie promocji działań prospołecznych, wolontariackich i filantropijnych” (str. 55).

POWIATOWĄ STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2006 – 2016

W powyższym dokumencie jako cel strategiczny przyjęto m.in.: „Stworzenie społeczności lokalnej możliwego pozytywnego rozwiązania trudnych sytuacji życiowych, przy zapewnieniu dialogu społecznego i współpracy wszystkich partnerów z wykorzystaniem wszystkich dostępnych zasobów, możliwości i wiedzy” (str. 86).

II. Cele Programu Aktywności Lokalnej

Celem Programu Aktywności Lokalnej jest poprawa sytuacji społeczności lokalnej poprzez jej i rozwiązywanie problemów społeczności lokalnych z szczególnym uwzględnieniem środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. Cele szczegółowe:

1. Stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
2. Wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji, kultury i wiedzy,
3. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb życiowych i wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich i społecznych,
4. Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia
5. Stworzenie płaszczyzny dialogu społecznego.

III. Kierunki działań

PROMOWANIE, WSPIERANIE I REALIZOWANIE PROJEKTÓW AKTYWIZUJĄCYCH I INTEGRUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ,

1. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
2. Wspieranie lokalnych liderów poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji,
3. Poprawę dostępu do informacji publicznej,
4. Wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup wsparcia, samopomocy oraz grup edukacyjnych,
5. Stworzenie i realizacja programu Powiatowego Centrum Wolontariatu
6. Systematyczne badanie potrzeb mieszkańców,
7. Organizowanie i finansowanie czynnego uczestnictwa w instrumentach aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej mającej doprowadzić do poprawy

dostępu do praw i usług społecznych osób umożliwiające im powrót do zatrudnienia lub innych form zarobkowych,

8. Inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

IV. Założenia Programu:

1. Aktywizowanie społeczności lokalnej
2. Otwartość społeczeństwa i instytucji na potrzeby środowiska lokalnego
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
4. Współdziałanie instytucji, organizacji pozarządowych i służb,
5. Podejmowanie działań wielokierunkowych

V. Miejsce i zakres programu

Obszar powiatu mińskiego

VI. Czas realizacji

2009 - 2013

VII. Odbiorcy Programu:

1. Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do mieszkańców powiatu mińskiego, w tym:
2. Członków danej społeczności,
3. Osób z konkretnego środowiska,
4. Grup społecznych,
5. Osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia – czyli różnych grup społecznych, w świetle zdiagnozowanych potrzeb.

Działaniami w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą obejmowane w szczególności osoby i środowiska wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in.: klienci pomocy społecznej, niepełnosprawni, osoby opuszczające placówki opiekuńczo – wychowawcze, osoby opuszczające rodziny zastępcze i ich otoczenie, osoby dotknięte przemocą w rodzinie, osoby długotrwale bezrobotne.

VIII. Metody pracy wykorzystywane do realizacji programu

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

- 1) **środowiskowej pracy socjalnej**, która jest działaniem realizowanym przez pracownika socjalnego lub inną osobę, mającym na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- 2) **instrumentów aktywnej integracji**, będących zespołem instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Instrumenty aktywnej integracji podzielone są na cztery grupy:

- instrumenty aktywizacji zawodowej: uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej; uczestnictwo w zajęciach Klubu Integracji Społecznej; uczestnictwo

w zajęciach reintegracji zawodowej u pracodawcy lub podmiotu niebędącego pracodawcą; dofinansowanie usamodzielnienia ekonomicznego lub zmiany miejsca zamieszkania; usługi wspierające aktywizację zawodową (w tym sfinansowanie zatrudnienia trenera pracy, doradcy zawodowego),

- instrumenty aktywizacji edukacyjnej: skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia ogólnego na poziomie podstawowym, gimnazjalnym lub ponadgimnazjalnym; skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego; skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową; organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną (np. brokera edukacyjnego),

- instrumenty aktywizacji zdrowotnej: skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia; skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób; skierowanie i sfinansowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie; skierowanie i sfinansowanie programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego (w przypadku osób uzależnionych od alkoholu); skierowanie i sfinansowanie programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej (dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających); sfinansowanie części kosztów turnusów rehabilitacyjnych, zespołu ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych,

- instrumenty aktywizacji społecznej: organizowanie i finansowanie uczestnictwa w ośrodkach dziennego wsparcia, świetlicach i klubach; koszty vouchera (talonu) na samodzielny zakup usług społecznych dokonywanego przez osobę, będącą stroną kontraktu socjalnego; organizowanie i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, w tym tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta personalnego lub osobistego osoby niepełnosprawnej; organizowanie i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym np. animator lokalny, lider klubu integracji społecznej, streetworker; organizowanie i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych, w tym np. asystent rodzinny; pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze; organizacja i koszty wolontariatu; organizowanie i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów osoby prowadzącej klub lub grupę; organizacja i finansowanie treningów kompetencji umiejętności społecznych, w tym kosztów osoby prowadzącej klub lub grupę; organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej; organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego,

- 3) **działań o charakterze środowiskowym**, stanowiących inicjatywy integracyjne obejmujące:
 - przygotowanie i realizację programu aktywności lokalnej np. spotkania z grupami docelowymi, wydanie publikacji; edukację społeczną i obywatelską, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców; organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym czy turystycznym,
- 4) **innych działań o charakterze integracyjnym**, oznaczających inne instrumenty i działania wynikające np. z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

IX. Realizatorzy

Realizatorem zadań Programu Aktywności Lokalnej są:

1. Zarząd Powiatu Mińskiego
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
3. Starostwo Powiatowe
4. Komenda Powiatowa Policji
5. Placówki służby zdrowia
6. Straż pożarna
7. Urzędy gmin
8. Szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne
9. Domy pomocy społecznej
10. Media lokalne
11. Organizacje pozarządowe
12. Ośrodki sportu działające na terenie powiatu
13. Miejskie i gminne ośrodki kultury

X. Harmonogram działań

1. Rozpoznanie środowiska lokalnego w formie „badania i działania”
Badanie, opracowanie programów, ekspertyz, analiz, wydawnictw i konkursów związanych z przygotowaniem i realizacją programu;
2. Rozwijanie komunikacji społecznej w środowisku:
Edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców;
3. Promowanie pracy wolontarystycznej
Zaangażowanie wolontariuszy do pracy w jednostkach pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia itp.;
4. Budowanie lokalnego partnerstwa
5. Aktywizacja i mobilizacja mieszkańców do rozwiązywania grupowych i środowiskowych problemów;
6. Prowadzenie nieformalnej edukacji dorosłych i młodzieży
7. Prowadzenie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego

XI. Przewidziane efekty

1. Utworzenie Powiatowego Centrum Wolontariatu – miejsca które służyć będzieżywieniu i integracji społeczności
2. Usprawnienie przepływu i dostępu do informacji

3. Planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców,
4. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
5. Stworzenie płaszczyzny zaangażowania mieszkańców,
6. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące,
7. Wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych
8. Powstanie nowych organizacji pozarządowych
9. Powstanie lokalnych grup działania
10. Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności
11. Stały monitoring potrzeb środowiska
12. Aktywizacja osób wykluczonych społecznie
13. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

XII. Finansowanie programu

- Środki pochodzące z funduszy strukturalnych (m.in.: z Europejskiego Funduszu Społecznego) wskazane w Programie Aktywności Lokalnej działania, które będą realizowane w kontekście wykorzystania funduszy z Unii Europejskiej w latach 2007 –2013 w ramach projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013 przewidzianych dla powiatowych centrów pomocy rodzinie, w obszarze Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, działania 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, poddziałania 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego oraz przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe wskazanych projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 –2013 przewidzianych dla powiatowych centrów pomocy rodzinie.
- Środki własne budżetu samorządu terytorialnego
- Dotacje
- Inne źródła prywatne
- Inne źródła zewnętrzne

XIII. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja prowadzone będą na bieżąco przez realizatorów programu. Celem będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, które pozwolą zmierzyć poziom osiągniętego postępu w projekcie i porównania go z założonym planem a także pozwolą wskazać na ewentualną potrzebę podjęcia działań korygujących.

Dane zebrane zostaną w formie sprawozdania które instytucja realizująca projekt zobowiązana jest przekazać Zarządowi i Radzie Powiatu Mińskiego najpóźniej na koniec roku kalendarzowego w których program obowiązywał.

Na koniec realizacji programowania zostanie dokonane podsumowanie i ocena efektywności Powiatowego Programu Aktywności Lokalnej w postaci raportu końcowego opracowanego przez zespół realizatorów programu.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU
Sylwester Zbrzeźny